

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
Бартко Василя Федоровича
«Економічний механізм реструктуризації підприємств інвестиційно-будівельної сфери в умовах цифрової трансформації»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Загальна оцінка актуальності та спрямованості дисертаційного дослідження

Актуальність дисертації Бартко Василя Федоровича вбачаю в необхідності обґрунтовувати управлінські рішення про зміну діяльності будівельних підприємств за одночасного оновлення технологій і правил господарської взаємодії. Інформаційне моделювання впливає на зміст послуг, порядок виконання робіт та вимоги до їх виконавців. Підприємство має визначити, які перетворення забезпечать прийнятний результат і чи здатне воно підтримувати обраний спосіб роботи після завершення початкового впровадження.

Для української інвестиційно-будівельної сфери проблема набуває значення через потребу відновлення об'єктів і розвиток співпраці з учасниками, що застосовують різні технологічні та організаційні вимоги. Участь у таких проєктах залежить від здатності підприємства погоджувати власні виробничі можливості з умовами замовлення. Недостатньо визначити бажаний рівень цифрового розвитку: необхідно пояснити, як досягти його за наявного персоналу, фінансових можливостей та договірною навантаження.

Дослідження порушує питання, суттєве саме для економіки підприємства. Реструктуризаційні заходи розглядаються через їх ресурсне забезпечення, вплив на результати діяльності й можливість подальшого розвитку організації. Така спрямованість відповідає спеціальності 051 «Економіка» та дозволяє оцінювати технологічні нововведення в контексті господарського вибору.

Важливим для обраної теми є врахування різних масштабів бізнесу. Організації з невеликою командою не завжди можуть відтворити процедури великих підприємств, а великі структури потребують значно складнішої внутрішньої координації. Здобувач звертається до цієї відмінності й використовує її для уточнення змісту рекомендованих змін. Це надає роботі практичної адресності та пояснює актуальність сформульованого наукового завдання.

2. Логіка дослідження, мета, завдання та методичний апарат

Мету роботи реалізовано через обґрунтування економічного механізму, придатного для підготовки реструктуризації підприємств із різними початковими можливостями. Дослідницькі завдання охоплюють пояснення змісту змін, оцінювання стану організації, розгляд перешкод та розроблення способів управління переходом. Між цими завданнями існує предметний зв'язок: вибір заходів спирається на характеристики підприємства, а оцінка результату повертає інформацію для перегляду подальших дій.

Об'єкт і предмет дослідження визначають межі роботи достатньо виразно. Автор зосереджується на підприємствах інвестиційно-будівельної сфери та на економічному забезпеченні їх перетворень. Це дозволяє охопити різні види проєктної участі, зберігаючи спільний предмет аналізу — рішення про реструктуризацію та умови його здійснення.

Методичне забезпечення включає загальнонаукове узагальнення, структурно-функціональний і ситуаційний аналіз, дослідження чинників середовища та експертні процедури. Індексний підхід дозволяє зводити різноманітні ознаки до зіставного представлення; балансовий метод пов'язує заплановані потреби із забезпеченням; багатокритеріальне оцінювання підтримує розгляд альтернатив. Вибір методів відповідає неоднорідності характеристик підприємства, серед яких є як кількісні, так і якісні параметри.

Використання IDEF0 та адаптація TRL створюють додаткові можливості для опису процесів і готовності до змін. Зазначені інструменти в роботі застосовуються до економічних та організаційних завдань, тому значення має їх змістове наповнення для конкретних користувачів. Позитивно оцінюю прагнення здобувача пов'язати формалізовану оцінку з поясненням того, які дії вона має підтримувати.

Дослідження виконано в межах наукових тем КНУБА «Розбудова сучасного аналітичного інструментарію девелоперського управління підприємчим будівництвом» (№ 0115U000860) і «Розвиток управлінської взаємодії інституційних учасників девелоперських проєктів» (№ 0121U111793). Результати щодо діагностики та організації перетворень узгоджуються із завданнями цих напрямів. Послідовність викладу забезпечує перехід від теоретичного аналізу до методичних рішень і рекомендацій для практики.

3. Оцінка теоретико-методологічних результатів першого розділу

У першому розділі автор розглядає реструктуризацію у зв'язку зі зміною технологічних умов діяльності. Аналіз управлінських підходів допомагає пояснити, чому зміст перетворень залежить від уявлень про джерела продуктивності та розвитку підприємства. Увага до людського чинника,

інформаційного забезпечення і зовнішньої взаємодії дає змогу ширше визначити предмет економічного управління.

Опрацювання переходу від Industry 4.0 до Industry 5.0 важливе для пояснення ролі компетентностей і відповідального розвитку організації. У межах дослідження це положення пов'язане з вимогами до керованості змін: нові технологічні можливості мають бути забезпечені відповідними способами роботи працівників і прийняття рішень. Теоретичний аналіз тому формує підстави для подальшого розгляду кадрового та організаційного забезпечення.

У підрозділі, присвяченому платформній економіці, розкрито залежність внутрішніх змін від умов проєктної співпраці. Підприємство бере участь у створенні результату разом з іншими організаціями, а його цифрові можливості використовуються в певному середовищі обміну. Визнання цієї залежності допомагає пояснити, чому економічний механізм має охоплювати також вимоги контрагентів і спосіб включення підприємства до спільної діяльності.

Вважаю змістовним розгляд організаційно-економічних блоків, які пов'язують діагностику, забезпечення ресурсами та практичне виконання заходів. Завдяки цьому теоретичні положення набувають управлінського призначення. Перший розділ створює основу для дослідження того, як загальні вимоги цифрового розвитку перетворюються на різні завдання для підприємств конкретного профілю.

Теоретична аргументація підтримує висновок про необхідність узгоджувати глибину змін із можливостями організації. Цей результат має значення для економічного аналізу реструктуризації, оскільки дозволяє пояснювати вибір заходів через їх призначення, а не через сам факт поширення певної технології.

4. Оцінка економіко-аналітичних результатів другого розділу

Другий розділ уточнює умови, за яких підприємство готується до цифрових перетворень. У макроекономічній частині враховано інвестиційні, інституційні та кадрові передумови діяльності галузі. Їх розгляд допомагає визначати зовнішні обмеження, що впливають на рішення окремої організації та не можуть бути усунуті тільки внутрішньою перебудовою.

Методика цифрової зрілості охоплює різні сторони діяльності підприємства. Її використання разом із характеристиками господарського профілю та масштабу дозволяє формувати більш адресну діагностику. Така побудова важлива для практичного застосування: однаковий ступінь освоєння технології має різні наслідки залежно від того, які функції виконує підприємство та якою є складність його робіт.

Оцінювання ризиків у підрозділі 2.3 доповнює діагностику готовності аналізом можливих ускладнень. Автор розглядає фінансові, кадрові, інформаційні та інституційні перешкоди, що виникають при використанні BIM, цифрових двійників та IoT. Систематизація цих чинників дає змогу уточнювати ресурсну потребу й визначати напрями запобіжних дій до початку масштабного впровадження.

Деталізація повної вартості переходу підтримує зіставлення цифрових конфігурацій за економічними наслідками. До оцінювання включено витрати, пов'язані з інтеграцією, підтримкою та зміною організації роботи. Це допомагає формувати реалістичніший бюджет і пояснювати випадки, коли технологічно привабливе рішення виявляється складним для певного підприємства.

Аналітичні результати розділу мають корисність як основа підготовки рішень. Запропоновані показники дозволяють виявити проблемні напрями та впорядкувати подальший аналіз. Водночас їх управлінська цінність залежить від відповідності вихідних відомостей фактичній діяльності користувача методики, що визначає необхідність адаптувати її до умов застосування.

5. Оцінка прикладних результатів третього розділу

У третьому розділі сформовано модель переходу підприємства між станами, які відрізняються економічними, технологічними та організаційними характеристиками. Такий спосіб представлення дозволяє пов'язувати окремі заходи з очікуваною зміною діяльності. Хмарне BIM-середовище включено до механізму як засіб отримання інформації про виконання та результати дій.

Практичний зміст адаптивності полягає у використанні зворотного зв'язку для уточнення наступних рішень. Початкове планування не вичерпує процес управління: отримані відомості мають бути підставою для коригування конфігурації заходів. Це відповідає умовам будівельної діяльності, у якій можливості підприємства й вимоги до виконання робіт змінюються протягом реалізації проєктів.

Значення підрозділу про інтелектуальний капітал пов'язують з увагою до знань і компетентностей як умов використання технологій. Відповідна частина роботи розглядає також внутрішні процедури та партнерські зв'язки, що підтримують діяльність підприємства. Включення ESG-параметрів розширює оцінювання наслідків змін і вказує на необхідність враховувати вплив розвитку організації на працівників та середовище її функціонування.

Рекомендації щодо мікро- і малих підприємств враховують їх обмежені можливості створювати власну інфраструктуру та спеціалізовані підрозділи. Для таких організацій обґрунтовано вибір заходів відповідно до конкретних операцій і умов замовлення. Для більших підприємств автор розглядає

складніші способи координації, формування внутрішніх правил та поширення цифрових процедур.

Підсумкове оцінювання поєднує операційний, інвестиційний і стратегічний аспекти. Завдяки цьому методика може використовуватися для пояснення поточних результатів та можливостей майбутньої участі у проєктах. Третій розділ завершує прикладне обґрунтування механізму, переводячи діагностичні результати у рекомендації щодо діяльності підприємства.

6. Наукова новизна та внесок здобувача

Наукову новизну роботи оцінюю за тим, як автор уточнює відомі підходи для економічних завдань реструктуризації у будівництві. Внесок здобувача проявляється у поєднанні характеристик підприємства, способів діагностики та умов вибору перетворень. Це дозволяє розглядати запропонований механізм як методичну основу господарського рішення.

Розвиток теоретичних положень полягає в поясненні реструктуризації через адаптацію підприємства до цифрового середовища. До її змісту включено зміни у ресурсах, внутрішній організації та проєктній співпраці. Такий результат уточнює економічні причини перетворень і допомагає визначати їх спрямованість.

Концептуальні напрацювання пов'язують різні управлінські підходи з послідовними завданнями підготовки й виконання заходів. Методичний внесок стосується диференційованого оцінювання залежно від ролі та масштабу підприємства. Прикладний внесок представлено адаптивним моделюванням, яке враховує зміну стану організації та надходження нової інформації.

Положення щодо інтелектуального капіталу, ризиків і комплексної ефективності доповнюють механізм характеристиками, необхідними для його використання. У цій частині робота розвиває економічне пояснення того, чому формальна доступність цифрового інструменту може не супроводжуватися достатньою здатністю підприємства до його застосування.

У вступі результати віднесено до категорій «удосконалено» та «набули подальшого розвитку». Вважаю таке позиціонування доречним для роботи, що спирається на відомі методи й конкретизує їх застосування. Авторський внесок слід оцінювати в межах цих заявлених категорій, беручи до уваги відмінності запропонованого підходу та його галузеве призначення.

У працях, підготовлених разом з іншими дослідниками, здобувач визначає власну участь. Сукупність заявлених результатів і способів їх розвитку в рукописі дозволяють простежити індивідуальну дослідницьку роботу. Перевірка коректності використання текстів інших авторів окремо врахована в розділі цієї рецензії, присвяченому академічній доброчесності.

7. Практичне значення, апробація та повнота оприлюднення результатів

Практична корисність дослідження полягає у підтримці рішень про підготовку підприємства до цифрових робіт. Методика може застосовуватися для визначення початкових потреб, вибору придатного обсягу змін і розгляду очікуваних наслідків. Вона дає підстави пов'язати розвиток технологій із завданнями виробничої та фінансової організації.

У дисертації наведено підтвердження застосування рекомендацій у ДП «Дніпровський проектний інститут», ТОВ «КГП ДЕВЕЛОПМЕНТ» та ТОВ «БЛАГО БУД». Відповідні довідки датовані 24 березня 2026 року (№ 452 і № 567) та 3 квітня 2026 року (№ 167). Ці відомості підтримують оцінку роботи як орієнтованої на практичні потреби. Висновок про розмір отриманої економії потребував би додаткових розрахунків, тому у рецензії не приписується впровадженню непідтверджений фінансовий результат.

Здобувач повідомляє про дванадцять публікацій за матеріалами дослідження: сім фахових статей категорії «Б» і п'ять конференційних праць. Окремо у вступі наведено авторський облік внеску зі значеннями 4,5 та 4,5 відповідно. Ці два способи представлення не слід змішувати: перший описує кількість праць, другий — заявлене врахування співавторства.

Наукові результати обговорювалися на п'яти міжнародних конференціях. Публікації охоплюють основну проблематику дисертації та дозволяють оцінити оприлюднення дослідницьких напрацювань. Апробація й відомості про застосування рекомендацій доповнюють аргументацію їх практичного призначення.

За характеристиками, наведеними у вступі, основний текст має 223 сторінки; робота містить 35 таблиць, 41 рисунок, 229 бібліографічних позицій і п'ять додатків. Матеріал розподілено між трьома розділами та підсумковими висновками. Такий склад дає можливість представити теоретичне обґрунтування, діагностичні процедури й прикладні пропозиції в межах єдиного дослідницького задуму.

8. Академічна доброчесність та якість оформлення

Під час підготовки рецензії враховано повний звіт StrikePlagiarism щодо роботи Бартко Василя Федоровича, у звіті зафіксовано КП1 — 4,13 %, КП2 — 0,96 % та КЦ — 0,92 %. Для КП2 встановлено довжину фрази 25 слів.

Оформлення рукопису дозволяє простежити мету, хід роботи й підсумкові результати. У тексті наявні посилання та бібліографічний список, структурні елементи забезпечують представлення наукових положень. Табличні й графічні матеріали допомагають пояснювати методичні процедури. Позитивна оцінка змісту та структури дисертації не підміняє зазначеного вище експертного опрацювання звіту подібності.

9. Дискусійні положення та питання до здобувача

Наукова й прикладна спрямованість роботи дає підстави для позитивної оцінки її основного задуму. Для поглиблення запропонованого економічного механізму вважаю корисним обговорити такі положення.

1. У підрозділі 1.3, с. 90, мотивацію персоналу пов'язано з виконанням етапів цифрової трансформації та проміжних індикаторів. Бажано конкретизувати економічні правила стимулювання, щоб виплата винагороди залежала від корисного результату, а не лише від формального проходження етапу. Зокрема, преміювання за швидкість підготовки моделі може створити зацікавленість у передчасному завершенні роботи, тоді як виправлення недоліків буде потрібне пізніше. Доцільно пояснити порядок поєднання індивідуальної та командної винагороди, перевірки результату і врахування подальших виправлень. Це зробило б мотиваційну складову придатнішою для управління поведінкою учасників змін.

2. Диференціація заходів за масштабом підприємства на с. 219–220 і 226 створює підстави для окремого економічного вибору між формуванням власної цифрової функції та закупівлею відповідної послуги. На мою думку, механізм варто доповнити процедурою такого порівняння для моделювання, координації чи спеціалізованої аналітики. Важливо враховувати регулярність замовлень, завантаження штатного фахівця, витрати контролю зовнішнього виконавця та можливість накопичувати власну експертизу. При цьому йдеться про організацію діяльності самого підприємства, а не про вибір постачальника програмної платформи. Розрахунковий приклад допоміг би визначити умови, за яких утримання внутрішньої функції економічно виправдане.

3. У маркетинговому блоці на с. 209 оцінено зміну представлення послуг підприємства після освоєння ВІМ/ТІМ. Для підтвердження ринкової віддачі бажано розрізняти готовність підприємства запропонувати нову послугу й готовність замовника її придбати. Корисними стали б показники переходу комерційних пропозицій у договори, додаткової маржі за цифровий супровід та збереження клієнтів. Потребує пояснення випадок, коли цифрова спроможність забезпечує лише допуск до закупівлі, але не підвищує ціну або ймовірність отримання замовлення. Таке уточнення посилює б економічне обґрунтування прогнозованого розширення ринку.

4. Розгляд людського й структурного капіталу на с. 167–170 доцільно доповнити аналізом збереження компетентностей після вибуття ключових фахівців. Інвестиції в цифровий розвиток можуть створити залежність від окремого працівника, знання якого залишаються недостатньо закріпленими у процедурах підприємства. Пропоную визначити способи оцінювання цієї залежності через наявність підготовленого заміщення, документування робочих рішень та передачу практичних навичок. Це дозволило б

обґрунтовувати заходи щодо утримання й відтворення компетентностей та оцінювати здатність організації зберегти результат після кадрових змін.

5. У реєстрі ризиків на с. 135 під кодом R5 передбачено кібербезпеку й безперервність, зокрема ризик простою. Бажано конкретизувати економічний вибір допустимої тривалості зупинення критичних цифрових операцій. Для цього корисно зіставити втрати від перерви з витратами на резервне виконання робіт і відновлення, визначивши операції, які мають поновлюватися першими. Така процедура стосується підтримання роботи під час інциденту, незалежно від збереження чи зміни технологічного постачальника. Її включення дозволило б визначати обсяг необхідного резервування відповідно до господарських наслідків простою.

6. На с. 227–228 описано пілотування та оцінювання результатів етапів реструктуризації. У цій частині доцільно окремо розглянути рішення про продовження вже розпочатої програми. Початкові витрати на дослідження, навчання чи тестування можуть бути незворотними, тому їх повне повернення не завжди є коректною умовою наступного кроку. Бажано показати оцінювання майбутніх додаткових надходжень і витрат для альтернатив продовження, призупинення та припинення, відділивши їх від витрат, уже понесених підприємством. Це допомогло б уникати як необґрунтованого продовження невдалої програми, так і відмови від економічно доцільного наступного етапу через попередні втрати.

Наведені питання стосуються додаткової конкретизації господарських рішень. Вони можуть бути опрацьовані в подальших дослідженнях та обговорені під час захисту, зберігаючи значення основних методичних результатів дисертації.

10. Загальний висновок

Дисертація Бартко Василя Федоровича розкриває економічні умови здійснення реструктуризації підприємств, які переходять до цифрових способів роботи. Здобувач запропонував взаємопов'язані положення щодо оцінювання можливостей організації, визначення заходів та управління їх виконанням. Результати утворюють завершений змістовий комплекс, орієнтований на дослідницьке завдання, поставлене у вступі.

Наукове значення роботи полягає в розвитку способів економічного обґрунтування змін для підприємств із різною господарською роллю та масштабом діяльності. Практичне значення визначається можливістю використовувати запропоновані процедури для підготовки й супроводу реструктуризації. Робота засвідчує опрацювання здобувачем теоретичних джерел, методів аналізу та прикладних завдань економіки підприємства.

За предметною спрямованістю, представленими результатами й структурними характеристиками дослідження відповідає вимогам до

кваліфікаційних праць зі спеціальності 051 «Економіка». Його оцінювання здійснюється з урахуванням Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, зі змінами.

Моя оцінка наукового змісту дисертації «Економічний механізм реструктуризації підприємств інвестиційно-будівельної сфери в умовах цифрової трансформації» є позитивною. За умови завершення уповноваженою особою змістового оцінювання наданого звіту StrikePlagiarism та підтвердження правомірності використання позначених фрагментів вважаю обґрунтованим присудження Бартко Василю Федоровичу ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту в будівництві
Київського національного університету
будівництва і архітектури

Ніна ПЕТРУХА